

WERKEN IN DE *fiscaliteit*

special
2016-2017

'Ik wil iets betekenen in het leven'

Valerie Visser
(student fiscale economie)

Jeanne de Loos
programmamanager
Belastingdienst

'Jonge fiscalisten met commercieel inzicht zijn pareltjes'

Árne de Beer
(senior-belastingadviseur Alfa
Accountants en Adviseurs)

Thomas Huykman
student fiscaal recht

Ymkje van der Veen
senior consultant transfer
pricing Deloitte Nederland

Remon Abadier
junior belasting-
adviseur BDO

Deloitte.

Om je een scherpere **Fiscalist** te maken,
helpen we je jouw marktwaarde
te vergroten.

Lees er meer over op werkenbijdeloitte.nl/impact

What impact will you make?

- 3 Vijfde onderzoek
Werken in de Fiscaliteit
- 5 Interview met **Joris Jiskoot, Ymkje van der Veen** en **Remon Abadier**
Verwachtingen en realiteit. Jonge fiscalisten over studie en eerste baan
- 11 **Analyse onderzoeksuitkomsten**
Werken in de fiscaliteit 2016
- 22 Interview met **Arne de Beer, Jeanne de Loos** en **Raymond Luja**
Coaching van jonge fiscalisten
- 27 Column
Jeroen van Baar
Voorgevoel
- 29 De arbeidsmarkt voor startende fiscalisten
- 30 Studenten fiscaal halen alles uit hun studie
- 34 Column
Hans van der Spek
Gemis aan ontwikkelingsmogelijkheden

VERANTWOORDING:

In september en oktober voerde Berenschot samen met Sdu voor de vijfde maal op rij het representatieve onafhankelijke online arbeidsmarktonderzoek Werken in de Fiscaliteit uit onder fiscalisten en voor de eerste maal ook onder studenten fiscaal. De resultaten geven een beeld van actuele ontwikkelingen in arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden. Daarnaast wordt inzichtelijk hoe fiscalisten zich op hun arbeidsmarkt oriënteren.

Vijfde onderzoek Werken in de fiscaliteit

Voor de vijfde maal op rij organiseerden Berenschot en Sdu (onder meer NDFR, NTFR, Belastingzaken en Loonzaken) het online onderzoek Werken in de Fiscaliteit. Het is het enige representatieve, jaarlijkse onderzoek naar de verschillende aspecten van het werk in de fiscaliteit in Nederland. We leggen in Nederland werkzame fiscalisten vragen voor over onder meer de issues die hen bezig houden, de primaire en secundaire beloning, social media gebruik, opleiding en ontwikkeling en Het Nieuwe Werken.

Elk jaar kiezen wij een specifiek thema. Dit jaar is dat de jonge fiscalist. Wat zijn de verwachtingen van bijna afgestudeerden? En, in hoeverre komen die verwachtingen uit? Hoe sluiten kennis en competenties die zijn opgedaan in de studie aan op de in de praktijk gevraagde kennis en *soft skills*? Om daar meer over te weten te komen, werd dit jaar ook een online onderzoek onder studenten gehouden. In dit magazine vindt u de resultaten.

Aan het woord komen bijna afgestudeerde fiscalisten en jonge fiscalisten met enige jaren ervaring, professionals die jonge fiscalisten coachen en een onderwijsprogrammaontwikkelaar. Natuurlijk presenteren wij u ook uitgebreid de uitkomsten van het jaarlijkse onderzoek Werken in de Fiscaliteit.

Wij hopen dat u uw voordeel doet met dit inhoud van dit informatieve magazine en danken een ieder die aan het jaarlijkse onderzoek Werken in de Fiscaliteit deelnam.

*Hans van der Spek (Berenschot)
en Philip van Borselen (Sdu)*

Ervaren fiscalist en op zoek naar nieuwe perspectieven?

Als NOB-kantoor behoort BDO tot de grootste belastingadvieskantoren van Nederland, met een zeer uitgebreide en gevarieerde dienstverlening. Bovendien zijn we al jaren een van de meest populaire werkgevers onder fiscalisten.

Bij BDO word je als ervaren fiscalist de vertrouwde adviseur van ondernemend Nederland, met up to date kennis van de steeds veranderende wet- en regelgeving. Daarnaast kun je rekenen op een bijzonder goede balans tussen werk en privé.

Benieuwd naar een nieuw perspectief voor jouw carrière? Kijk op werkenbijbdo.nl.

nieuwe
perspectieven

BDO

VERWACHTINGEN EN REALITEIT

Jonge fiscalisten over studie en eerste baan

‘Overweldigend’ en ‘verloren’. Zo voelt de jonge fiscalist zich soms in zijn eerste baan. De opgesnoven kennis blijkt basaal en aan de in de praktijk gewenste competenties is tijdens de studie nauwelijks gewerkt. Het relaas van drie jonge fiscalisten.

Joris Jiskoot**Ymkje van der Veen****Remon Abadier**

‘Het loont om je vroeg te oriënteren. Breng je studie door een stage of werkstudentschap in de praktijk. Zo maak je in je eerste baan een vliegende start’

Joris Jiskoot, bijna afgestudeerd student fiscaal recht, Erasmus Universiteit Rotterdam

E

erlijk gezegd verwachtte ik dat ik een universitaire studie fiscaal recht op mijn sloffen zou kunnen, maar al snel bleek dat ik keihard moest werken, zeker met alle activiteiten naast de studie.’ Ymkje van der Veen (28) werkt inmiddels ruim vier jaar bij Deloitte en blikt terug op haar studie. Deze jonge fiscalist is een doorzetter. Ze deed eerst mavo, toen havo en werd gegrepen door economie, in het bijzonder de fiscale aspecten daarvan. Daarom besloot ze de hbo-studie fiscale economie (inmiddels fiscaal recht en economie, red.) te gaan volgen. Zonder al te grote inspanningen behaalde ze haar diploma. Inmiddels was ze er echter achter gekomen dat haar liefde niet lag bij het doen van aangiftes, maar juist bij het fiscale advieswerk. ‘Daarvoor moet je een academische opleiding hebben’, vertelt ze. De overgang van hbo naar universiteit bleek echter groot. ‘Het niveauverschil tussen beide studies is enorm. Daarbij komt dat in de fiscale hbo-studie veel wordt voorgekauwd, terwijl op de universiteit veel meer zelfredzaamheid en zelfstudie van je worden verlangd.’

Studiemotivatie

Joris Jiskoot is 22 en bijna afgestudeerd. Zijn verwachtingen over de studie fiscaal recht waren scherper dan die van Ymkje van der Veen. Verwonderlijk is dat niet. Zijn oudere broer studeerde al fiscaal recht aan de Erasmus Universiteit. Daardoor wist hij dat er maar weinig contacturen zijn en dat dus veel van de eigen verantwoordelijkheid wordt gevraagd. Daarbij staat deze studie aan de Erasmus Universiteit bekend als zwaar. ‘Het verschilt wat van vak tot vak, maar over het algemeen is de studie fiscaal recht enorm theoretisch. Heel veel lezen en vaak ontbreekt de koppeling tussen theorie en praktijk. Maar ik denk dat je dat moet accepteren bij een universitaire studie’, aldus Joris Jiskoot. Mede hierdoor zag hij in het eerste jaar van de studie een groot verloop onder studenten. ‘Als je belangrijkste studiemotivatie is dat je later een grote kans hebt op een goede baan, dan haak je af’, weet hij. Overigens weerhield de zwaarte van de studie hem er niet van veel activiteiten naast de studie te ontplooiën. Tijdens een bestuursjaar bij de Rotterdamse Fiscalisten Vereniging Christiaanse-Taxateur legde hij contact met uiteenlopende fiscale advieskantoren om sponsorgelden te werven. Zo kreeg hij op de koop toe ook een aardig beeld van wat er in de fiscale praktijk te halen valt. Op dit moment is hij voorzitter van het Landelijk Overleg Fiscalisten en twee dagen in de week aan de slag bij Deloitte. Als werkstudent draait hij daar mee in het team internationale vennootschapsbelasting. ‘Ideaal om naast je studie te doen. Je krijgt een beeld van hoe een advies

*‘Wordt
werkstudent
naast je studie’*

**Joris Jiskoot, bijna afgestudeerd
student fiscaal recht, Erasmus
Universiteit Rotterdam**

*‘Je kunt je nu al onderscheiden
door tijdens je fiscale studie
data-analysevaardigheden te
verwerven’*

**Remon Abadier,
junior belastingadviseur btw bij BDO**

tot stand komt, welke belangen hierbij een rol spelen en hoe betrekkelijk weinig je eigenlijk pas weet’, meent Joris Jiskoot. Remon Abadier (26) had niet zoals Joris Jiskoot adequate voorkennis over de studie. Hij studeerde economie en kreeg in het tweede jaar het vak fiscale economie en de bekende fiscalist Leo Stevens als docent. Dat gaf voor hem de doorslag de studie fiscale economie te gaan volgen. ‘Stevens inspireert je door te laten zien hoe je door goed logisch denken de klant een advies kunt geven waardoor hij binnen de wet- en regelgeving bijvoorbeeld veel minder belasting hoeft te betalen’, licht Remon Abadier toe. Hij wist toen dat hij zo’n soort adviseur wilde worden en voegde de daad bij het woord door een half jaar stage te lopen bij BDO. Inmiddels is hij daar in dienst...

‘Het niveau-verschil tussen studies is enorm’

Ymkje van der Veen ,
senior consultant transfer
pricing Deloitte Nederland

‘Leo Stevens inspireert je’

Remon Abadier,
junior belastingadviseur
btw bij BDO

‘De eerste maanden in mijn eerste baan waren *overwhelming*. Ik heb me soms wel verloren gevoeld’, vertelt Ymkje van der Veen terugblikkend. Ruim vier jaar geleden begon ze met een master fiscaal recht op zak bij Deloitte. ‘Vergelijk het met het halen van je autorijbewijs. Je weet alles in theorie, maar goed rijden kun je alleen in de praktijk onder de knie krijgen.’ ‘Overweldigend’ vond ze het door de veelheid van zaken waarmee je als net afgestudeerde tegelijkertijd te maken krijgt. Tientallen nieuwe gezichten, structuren en regels, verschillende bazen, maar ook heel basale zaken die bij het werkzame leven horen, zoals je agenda in Outlook bijhouden. Ymkje van der Veen schreef in 2012 een scriptie over *transfer pricing*. Inmiddels is dat een hot topic, maar vier jaar geleden veel minder. Mede op basis van die scriptie kon ze aan de slag op de afdeling transfer pricing van Deloitte. Snel werd duidelijk hoe weinig ze eigenlijk over het onderwerp wist, terwijl ze zich er toch een half jaar serieus in had verdiept. Al na een week werd ze daarom naar Praag gestuurd voor een *boot camp* om de kennis over dit onderwerp snel op peil te brengen. Inmiddels is ze senior consultant transfer pricing. Bij dit onderwerp draait het onder meer om *compliance* en planning. Laatstgenoemde heeft haar grote voorkeur, klanten adviseren over optimalisatie van de fiscale bedrijfsstructuur. Naast haar advieswerk is ze ook *buddy* voor een aantal jonge fiscalisten. Binnen Deloitte helpen de buddy’s de starters bij de vele praktische vragen die dagelijks opkomen. Zo worden die eerste lastige maanden iets minder ‘overwhelming’.

→

‘Als jonge fiscalist kom je in contact met de klanten van de toekomst’

**Remon Abadier,
junior belastingadviseur
btw bij BDO**

‘Ik heb me soms wel verloren gevoeld’

**Ymkje van der Veen,
senior consultant transfer
pricing Deloitte Nederland**

Ook Remon Abadier vindt de match tussen de kennis die je opdoet in de studie en de kennis die in de praktijk nodig is ‘minder goed’. Mede dankzij twee inspirerende docenten met praktijkervaring raakte hij gepassioneerd door het onderwerp btw. Al tijdens zijn studie liep hij stage bij BDO en na zijn afstuderen kon hij daar aan de slag. Hoe inspirerend zijn docenten ook waren, btw is geen zwaar vak op de Erasmus Universiteit en dus is er in zijn geval een kennis-mismatch. Gelukkig heeft een groot kantoor als BDO alle btw-subspecialismen in huis en Remon Abadier wilde ze alle leren, om daarna een keuze te maken. Hij heeft daar de ruimte voor gekregen. Adviseur word je niet zo maar. Als junior medewerker verzorgde Remon Abadier eerst ook aangiftes. Uit aangiftes blijkt of er al dan niet advieswerk uit voort komt. Het legde een goede basis voor zijn huidige rol als adviseur. Daarbij nam deze jonge fiscalist een opmerkelijk initiatief. Hij startte een project waarin jonge adviseurs worden gekoppeld aan jonge, startende ondernemers. ‘Niet alleen kom je samen tot iets moois, maar als jonge fiscalist biedt het je ook de kans in contact te komen met de klanten van de toekomst’, zegt een trotste Remon Abadier.

De kennis die fiscalisten tijdens hun studie opdoen is breed en globaal. Eenmaal in de praktijk blijkt dat je de klok hebt horen luiden, maar net niet weet waar de klepel hangt. De mismatch tussen de breedte van kennis die de opleidingen aanbieden en de diepte die de praktijk daarentegen wenst lijkt echter van alle tijden. In de fiscaliteit is die waarschijnlijk

'De studie fiscaal recht is enorm theoretisch'

Joris Jiskoot, bijna afgestudeerd student fiscaal recht, Erasmus Universiteit Rotterdam

'Starters zijn vaak zenuwachtig. Probeer relaxed te zijn. Durf vragen te stellen en onderschat jezelf niet'

Ymkje van der Veen,
senior consultant transfer pricing
Deloitte Nederland

groter dan in andere vakgebieden door de voortdurende verandering van regels, wetten en de continue ontwikkeling van jurisprudentie. Dat pleit er voor dat juist bij fiscale studenten wordt gewerkt aan de ontwikkeling van de juiste competenties. Snel kennis kunnen verwerken, communicatieve vaardigheden, creativiteit en geestelijke wendbaarheid. Daar kun je als student, al dan niet via je studievereniging, zelf veel aan doen. Gezien het toenemend belang van de juiste competenties in de fiscaliteit, is het opvallend dat competentieontwikkeling tijdens de studie maar ook in de fiscale praktijk een onderschoven kindje is. Joris Jiskoot is bijna afgestudeerd en werkt drie dagen in de week bij Deloitte. 'Je wordt hier niet in een competentiekurslijf gedrukt', vertelt hij. 'Ieder

Waar een student fiscaal zouden willen werken?

1. Belastingadvieskantoor	65%
2. Advocatuur	19%
3. Belastingdienst	5%
4. Bedrijfsleven	3%
5. Rechterlijke macht	3%
6. Anders	5%

heeft zijn eigen competenties en het is juist de kunst om binnen een team verschillende, elkaar aanvullende competenties te hebben. De een is goed in organiseren, de ander in presenteren en weer een derde in analyseren.'

Competenties

Ymkje van der Veen werkt inmiddels ruim vier jaar bij Deloitte en ziet juist wel wat in het ontwikkelen van competenties. 'In mijn team zitten veel expats en even zoveel culturen. Ik ben in Friesland geboren en een echte kaaskop met een directe stijl van communicatie. In het contact met andere culturen werkt die Nederlandse directheid soms wat minder goed. Is het dan geen idee de competentie multiculturele samenwerking te helpen versterken?' Ook Remon Abadier ziet wel de voordelen van de ontwikkeling van specifieke competenties. Voor hij bij BDO aan de slag ging als junior belastingadviseur btw had hij naar eigen zeggen nog nooit een agenda gebruikt. 'Ik ben minder goed in plannen', vertelt hij lachend, 'maar goed kunnen plannen is een competentie die zowel zakelijk als privé van belang is, waar je ook werkt en wat je ook doet. Waarom zou je daar niet bij kunnen worden geholpen in je studie en je eerste baan?' Een belangrijke competentie vindt hij ook sociabiliteit; om goed om te kunnen gaan met de diverse doelgroepen in verschillende situaties. 'Hoe communiceer je nu het beste met bijvoorbeeld een belastinginspecteur? Of met een klant of prospect? Wat moet je wel en niet doen?'

Joris Jiskoot draait als student al mee binnen Deloitte en heeft het vooruitzicht dat hij daar in dienst kan komen. Hij hoopt straks met verschillende specialisaties in aanraking te komen en over een jaar of twee, drie dé specialisatie te hebben ontdekt. 'Maar', zegt hij, 'de grote stip op de horizon heb ik niet. Niet alles laat zich regisseren.' Ook Remon Abadier wil zich specialiseren. Bij BDO is hij inmiddels met alle facetten van btw in aanraking gekomen. Niet alleen zou hij zich willen specialiseren op één onderwerp, maar ook op één sector. Ymkje van der Veen heeft de afgelopen jaren haar draai binnen Deloitte gevonden op de afdeling *transfer pricing* en wil haar grenzen over niet al te lange tijd letterlijk en figuurlijk verleggen. 'Mijn volgende stap zou manager zijn en dan liefst in het buitenland. Ik hoor goede verhalen over Australië. Werken in de fiscaliteit in een land met een beter klimaat en een evenwichtige privé-werkbalans is mijn droom.' ◉

Heeft u oog voor de toekomst?

- Welke medewerkers hebben wij nodig om onze doelstellingen nu en in de toekomst te bereiken?
- Hoe zorg ik ervoor dat onze medewerkers in verschillende levensfasen zich met plezier optimaal inzetten voor onze organisatie?
- Hoe zorg ik ervoor dat de kennis, vaardigheden en vitaliteit van onze medewerkers past bij wat de organisatie nodig heeft?
- Hoe realiseer ik een 'fit' tussen medewerker en functie?
- Welke waarde voeg ik als HR toe en hoe maak ik dat inzichtelijk?

Spelen deze vraagstukken ook in uw organisatie? Neem dan contact op met Berenschot. Wij bieden u slimme en nieuwe inzichten die leiden tot opmerkelijke resultaten. Samen met uw kennis en ervaring kunnen we alle aspecten van een vraagstuk aanpakken.

Meer weten? Kijk op www.berenschot.nl/hrstrategie

Berenschot

Werken in de fiscaliteit 2016

ANALYSE ONDERZOEKSUITKOMSTEN

Voor de vijfde keer op rij hielden Sdu en Berenschot het onderzoek 'Werken in de Fiscaliteit'. Zo ontstaat een steeds beter beeld van de Nederlandse fiscalist en de ontwikkelingen op het gebied van onder meer arbeidsmarkt en –mobiliteit, beloning, Het Nieuwe Werken, employability en de issues die hem/haar bezighouden. Fiscalisten verwachten dat de arbeidsmarkt verder aantrekt en er mogelijk spanning zal ontstaan. Opvallend is ook dat de werk-privébalans verstoord lijkt te raken. Fiscalisten werken harder en hebben als grootste zorg dat ze onvoldoende budget hebben om doelen te bereiken. Een spagaat.

Naderende spanning op de arbeidsmarkt?

71% van de respondenten vindt de positie op de arbeidsmarkt onveranderd vergeleken met 2015. 17% vindt die verbeterd en 12% van de fiscalisten spreekt van een verslechtering van de positie op de arbeidsmarkt. De arbeidsmarktpositie is afhankelijk van vraag naar en aanbod van de diverse fiscale functies. We vroegen daarom aan de respondenten aan te geven in welke mate zij op de middellange termijn al dan niet een tekort verwachten aan mensen met een soortgelijke functie. Een paar zaken vallen op. Vergeleken met vorig jaar daalde het percentage fiscalisten dat helemaal geen tekort verwacht en steeg juist het percentage respondenten dat 'in grote mate' een tekort verwacht. Is dit een voorbode van toenemende spanning op de arbeidsmarkt voor fiscalisten? Het onderzoek Werken in de Fiscaliteit 2017 geeft mogelijk meer duidelijkheid...

In welke mate verwacht u dat er binnen vijf jaar een tekort is aan mensen met een gelijke functie als de uwe?

Helemaal niet	31%
Enigszins	45%
In grote mate	16%
Geen mening	9%

Door het toenemen van de maatschappelijke complexiteit zullen nieuwe fiscale functies ontstaan

In hoeverre verandert de arbeidsmarkt voor fiscalisten?

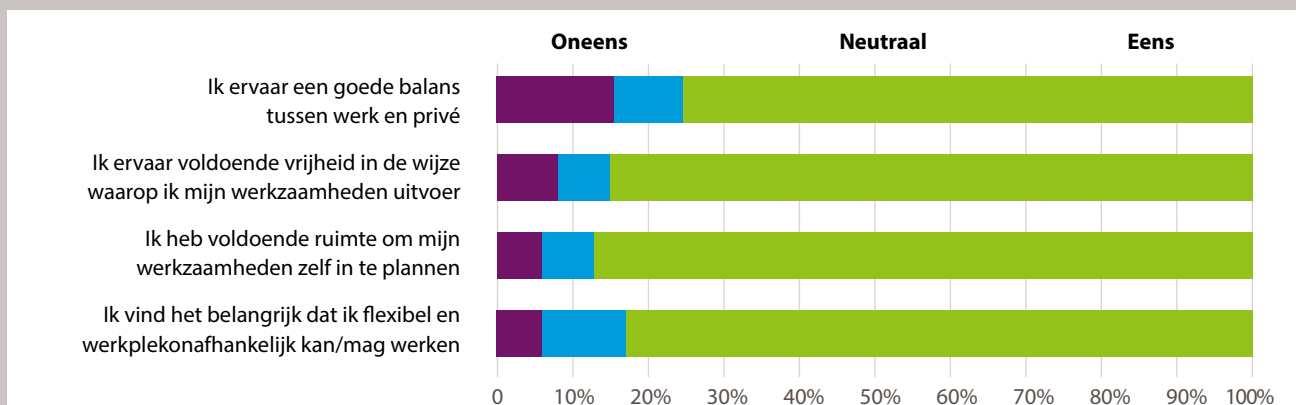
Arbeidsmarkt trekt aan (meer vacatures)	32%
Geen verandering (stabiele arbeidsmarkt)	11%
Arbeidsmarkt verslechterd (minder vacatures, ontslag)	8%
Markt wordt diffuser (afhankelijk van specifieke functies)	36%

Fiscalisten verwachten een aantrekkende arbeidsmarkt

Gevraagd naar de verwachtingen omtrent de ontwikkeling van de arbeidsmarkt voor fiscalisten in de nabije toekomst, denkt 32% van de respondenten dat de markt verder aantrekt. In 2015 was 28% van de respondenten die mening toegedaan. Een op de drie fiscalisten vermoedt ook dat de arbeidsmarkt diffuser zal worden. Dat ligt wel in de lijn der verwachtingen: dé arbeidsmarkt bestaat per slot van rekening niet, maar is de optelsom van alle deelmarkten van fiscale specialisaties en functies. Door het voortdurend toenemen van de maatschappelijke complexiteit zullen nieuwe fiscale specialisaties ontstaan. Aan de andere kant zullen bepaalde fiscale werkzaamheden worden geautomatiseerd, waardoor minder menskracht nodig zal zijn. Mede op basis van deze ontwikkeling geeft één op de twaalf respondenten aan niet hoopvol te zijn over de arbeidsmarkt in de nabije toekomst.

MEER FISCALISTEN VINDEN DAT BALANS WERK-PRIVÉ IS VERSTOORD

Meer fiscalisten vinden dat balans werk-privé is verstoord

Is het te wijten aan de opgaande conjunctuur en de daarmee gepaard gaande grotere werkdruk in de fiscaliteit? Uit het onderzoek Werken in de Fiscaliteit 2016 blijkt dat het percentage fiscalisten dat meent dat de balans tussen werk en privé niet op orde is de afgelopen jaren is toegenomen: bij 16% van de respondenten is die balans verstoord. Aan de door de werkgever geboden ruimte om werktijden flexibel in te delen kan het niet liggen: 88% van de respondenten heeft die vrijheid. En negen van de tien fiscalisten krijgen van de werkgever voldoende ruimte om het werk zelf te plannen. Dat de werkdruk lijkt toe te nemen en daardoor de werk-privébalans wordt verstoord, blijkt ook uit het feit dat 39% van de fiscalisten aangeeft het belangrijk te vinden dat de werkdruk vermindert. Vorig jaar was dat 28%. Een indicator voor de werkdruk is ook overwerk. 61% van de fiscalisten zegt regelmatig en onbetaald meer uren te maken dan het aantal overeengekomen uren.

Belastingdienst: negatief in het nieuws, maar als werkgever onverminderd populair

De Belastingdienst was in 2016 verschillende malen negatief in het nieuws en staatssecretaris Wiebes van Financiën kwam met een verbeterprogramma. De negatieve berichtgeving deed echter geen afbreuk aan de populariteit van de Belastingdienst als werkgever voor fiscalisten. Sinds het van start gaan van het jaarlijkse onderzoek Werken in de Fiscaliteit in 2012 staat de Belastingdienst met stip op één als populairste werkgever. De populariteit nam, ondanks de negatieve publiciteit, in 2016 zelfs licht toe: voor 21% van de respondenten is zij de favoriete werkgever (19% in 2015 en 2014).

De populariteit van de Belastingdienst als werkgever voor fiscalisten is de optelsom van een aantal elementen. Respondenten noemen in de beantwoording van de open vraag wat hen nu vooral aanspreekt van de Belastingdienst: de goede

balans tussen werk en privé ('de beste werk-privébalans vind je bij de overheid'), vrijheid/autonomie ('Belastingdienst legt grote vrijheid bij werknemer'), niet-commerciële karakter ('wel werken in de fiscaliteit, maar geen absurd lange dagen en uren schrijven'), maatschappelijk belang ('werken voor het algemeen belang') en uitdagend en inhoudelijk werk.

Opvallend is dat de publieke sector (Belastingdienst en rechterlijke macht) en het onderwijs (wetenschappelijk en hbo) ook in 2016 weer in de top vijf zijn te vinden. Het hbo-onderwijs steeg dit jaar een plaats in de ranking, het wetenschappelijk onderwijs daalde twee posities. Van de Big Four-kantoren treffen we alleen EY in de top vijf aan, het kantoor schoof op van de vierde naar de derde positie. BDO zakte van een tweede plaats in 2015 naar een vijfde dit jaar.

Het is overigens goed deze cijfers in het juiste perspectief te zien, want de helft van alle respondenten geeft aan geen favoriete werkgever te hebben.

Top 5 meest populaire werkgevers voor fiscalisten 2016

Welke organisatie zou uw favoriete werkgever zijn?	
1. Belastingdienst	21%
2. Rechterlijke macht	12%
3. EY	7%
4. Hbo-onderwijs	6%
5. Wetenschappelijk onderwijs	5%
5. BDO Belastingadviseurs	5%

Goede sfeer, uitdagende projecten en opleidingsmogelijkheden bepalen de werksatisfactie

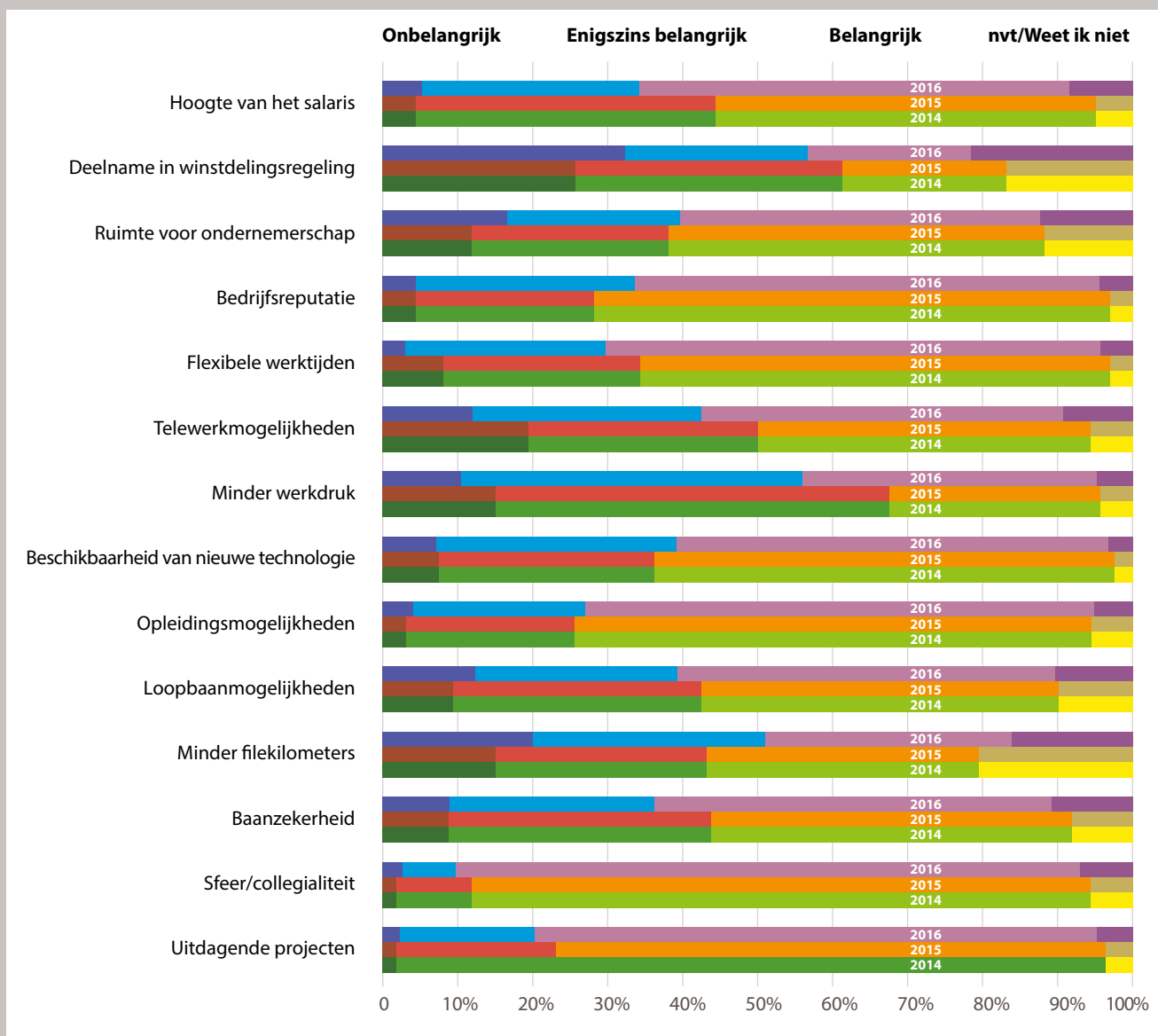
Gevraagd naar welke factoren belangrijk zijn voor de tevredenheid op het werk geven fiscalisten, in volgorde van belangrijkheid, aan: sfeer en collegialiteit, uitdagende projecten en opleidingsmogelijkheden. Bedrijfsreputatie stond in 2014 en 2015 (samen met opleidingsmogelijkheden) op een derde plaats en zakte dit jaar naar een vijfde plaats. Het blijft dus belangrijk, maar wordt waarschijnlijk door minder schandalen en weinig media-aandacht iets minder belangrijk gevonden

63% van de ondervraagden noemt ontwikkelingsmogelijkheden als een reden om op zoek te gaan naar ander werk

voor de werksatisfactie. Uit het overzicht blijkt ook wat fiscalisten van veel minder belang vinden voor de kwaliteit van het werkzame leven, namelijk deelname in een winstdelingsregeling en minder filekilometers.

FACTOREN DIE DE ARBEIDSSATISFACTIE VAN FISCALISTEN BEPALEN

Klanten van Schipper Groep krijgen een specialist die ook allround kan denken.

NDIFIR

NTFR

Belasting
Zaken

“Het gaat nu om de juiste kennis bij de juiste mensen op het juiste moment.”

Bij Schipper Groep in Rotterdam zijn ze niet bang om buiten hun vakgebied te stappen: “We zijn gretiger naar nieuwe kennis. Gretiger om echt actueel te zijn. En gretiger om de klant vooruit te helpen. Onze klanten hebben behoefte aan een totaalpakket. En dus moeten wij zorgen dat we overal iets van afweten. NDFR is daarbij voor ons onmisbaar. De actualiteit is echt super en het geeft ons overzicht en verbreding.”

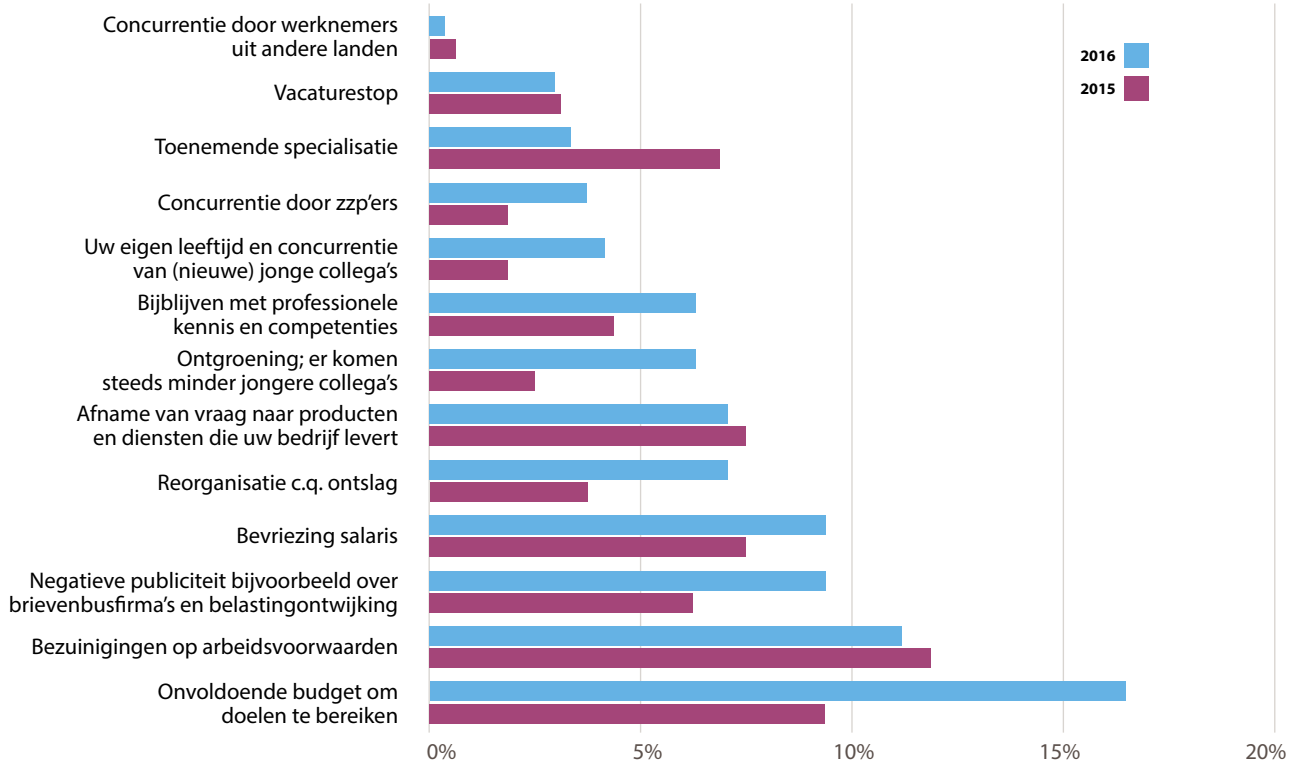
NDFR gratis proberen? Mail naar aanvraagndfr@sdu.nl of kijk op sdu.nl/ndfr

Sebastian van Wijk
Manager Belastingadvies bij Schipper Groep.

Sdu

oprecht
de beste
keuze

WAAR FISCALISTEN ZICH ZORGEN OVER MAKEN

Grootste zorg: onvoldoende budget om doelen te bereiken

De Nederlandse economie kwam in 2015 en 2016 weer op stoom. De betere conjunctuur en gunstige economische vooruitzichten hebben invloed op de onderwerpen waar fiscalisten zich zorgen over maken. Tijdens de laagconjunctuur maakten fiscalisten zich vooral zorgen over bezuinigingen op de arbeidsvoorwaarden, bevriezing van het salaris en afname van de vraag naar hun diensten. Inmiddels maken fiscalisten zich daar veel minder zorgen over. Belangrijkste zorg is nu dat er onvoldoende budget is om doelen te bereiken. Zijn de doelen (te) hoog gesteld omdat de vraag naar fiscale dienstverlening is aangetrokken, terwijl de budgetten daarbij achterblijven door na-ijlende bezuinigingen door de werkgever?

1 op de 6 fiscalisten is op zoek naar ander werk

Sinds het van start gaan van het onderzoek Werken in de Fiscaliteit wordt ook steeds gevraagd of de respondenten op zoek zijn naar ander werk. Leggen we de uitkomsten van de achtereenvolgende onderzoeken naast elkaar dan ambieert elk jaar zo'n 16% van de fiscalisten ander werk. 83% zoekt werk binnen de huidige sector en dat percentage is door de jaren heen redelijk stabiel. Vier keer zoveel fiscalisten zoeken ander werk bij een andere werkgever dan ander werk bij de huidige werkgever. De helft van de fiscalisten die graag een andere functie wil bij een andere organisatie solliciteert actief. De stabiele 16% werkzoekenden in de fiscaliteit is (zeer) laag vergeleken met andere beroepsgroepen. Ter vergelijking: marketing 44%, ICT 31%, bouw 27%, chemie 25% en advocatuur 19%. De fiscalist is klaarblijkelijk een honkvaste beroepsbeoefenaar. En als de fiscalist al op zoek gaat naar ander werk, dan is dat in de eerste plaats voor betere ontwikkelingsmogelijkheden, op de tweede plaats voor een betere werksfeer en pas op de derde plaats om er financieel beter van te worden.

16% werkzoekenden is laag in vergelijking met andere branches

Headhunters zoeken vooral junior belastingadviseurs

Fiscalisten worden net zoals andere professionals in de zakelijke dienstverlening benaderd door *headhunters*: de afgelopen 12 maanden zegt 36% van de respondenten te →

**Ik zie een jurist
die van toegevoegde
waarde kan zijn
als rechter**

Regelmatig hebben wij plek voor ervaren juristen met een fiscaal/financiële achtergrond.

Kijk voor meer informatie op www.werkenbijderechtspraak.nl.

zijn benaderd door een *headhunter*. Ze jagen vooral binnen het bedrijfsleven en belastingadvieskantoren. Binnen de kantoren zijn ze vooral op zoek naar junior belastingadviseurs en in iets minder mate naar de adviseurs met een langere staat van dienst.

Grotere eigen bijdrage education permanente

De fiscaliteit is één van de weinige vakgebieden waar *permanente educatie* een absolute voorwaarde is om blijvend inzetbaar te blijven. 83% van de fiscalisten zegt dan ook het afgelopen jaar een opleiding, training of cursus te hebben gevolgd. Van die groep geeft 43% aan dat de bijscholing was bedoeld om de vereiste PE-punten te halen. Fiscalisten volgen primair een opleiding, training of cursus om de vakkennis te vergroten (85%), in de tweede plaats om bij te blijven (52%) en op de derde plaats om persoonlijke competenties (verder) te ontwikkelen (37%).

23% van de Nederlandse fiscalisten zegt dat zelf is meebetaald aan de bijscholing. Opvallend is dat het percentage respondenten dat aangeeft dat de eigen bijdrage meer dan 75% bedroeg de afgelopen jaren is toegenomen. In 2013 gaf 43% van de fiscalisten aan dat de eigen bijdrage meer dan 75% was, in 2016 is dat 67%.

Minder tijd en minder budget voor employability

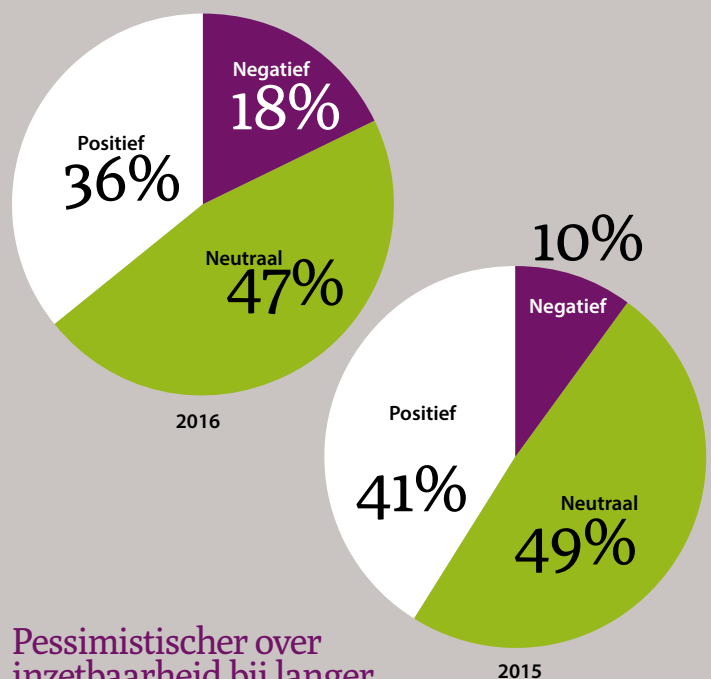
Het vermogen om qua werk goed inzetbaar te zijn en te blijven ('employability') is van vele factoren afhankelijk, in de eerste plaats uiteraard een blijvend goede gezondheid. Om kennis en kunde op peil te houden kunnen opleidingen, cursussen en trainingen worden gevolgd. In hoeverre vinden fiscalisten dat ze voldoende middelen krijgen van de werkgever om bij te blijven op hun vakgebied? Opvallend is dan dat het percentage fiscalisten dat zegt voldoende tijd en budget te krijgen om bij te blijven is afgenomen. In 2015 gaf 74% van de fiscalisten aan voldoende tijd te krijgen voor ontwikkeling, dit jaar is dat 65%. Ook staan de budgetten voor *employability* klaarblijkelijk onder druk: 65% van de fiscalisten zegt voldoende budget voor ontwikkeling van de werkgever te krijgen tegen 72% in 2015. Employability is een zaak van werknemer en werkgever. Daarom is het opvallend dat in 40% van de organisaties helemaal geen

65% geeft aan voldoende tijd te krijgen voor ontwikkeling (in 2015 was dat nog 74%)

Permanente educatie is een absolute voorwaarde om bijvend inzetbaar te blijven

gesprekken worden gehouden met het oog op duurzame inzetbaarheid. Positief is echter wel dat dit percentage de afgelopen jaren langzaam maar zeker is afgenomen. In 47% van de organisaties zijn gesprekken over duurzame inzetbaarheid wel formeel verankerd: ze zijn onderdeel van de bestaande *performance cyclus*, of vinden losstaand maar wel terugkerend plaats.

VERWACHTINGEN OVER EIGEN INZETBAARHEID MET HET OOG OP LANGER DOORWERKEN

Pessimistischer over inzetbaarheid bij langer doorwerken

Fiscalisten zijn iets minder positief dan vorig jaar over hun inzetbaarheid bij langer doorwerken, zo blijkt uit het overzicht. Dat kan te maken hebben met de toegenomen werkdruk, de berichtgeving over het verhogen van de pensioengerechtigde leeftijd en het verder toenemen van de complexiteit in de fiscaliteit. Demotie is een manier om langer doorwerken makkelijker te maken. Vier op de tien fiscalisten staan hier positief tegenover, drie op de tien zien het niet zitten en nog eens drie op de tien weten het (nog) niet.

Hét online kennisplatform voor de fiscaal expert die zelf bepaalt wat hij nodig heeft.

MAATWERK VOOR FISCALISTEN

NDFR

Platform
voor fiscaal experts

NDFR maakt fiscaal recht overzichtelijk en direct toepasbaar

NDFR is hét gebruiksvriendelijke platform voor fiscaal experts. U bepaalt zelf wat u nodig heeft, want NDFR is online beschikbaar en modulair af te nemen. Zodat u op elk moment en voor elk fiscaal vraagstuk het beste advies kunt geven. Tot in detail compleet, 100% betrouwbaar en altijd actueel. Daar staan meer dan 400 redacteuren en commentatoren elke dag opnieuw garant voor.

Gratis proberen? Mail naar aanvraagndfr@sdu.nl of kijk op sdu.nl/ndfr

Sdu

oprecht
de beste
keuze

Beloningsuitkomsten 2016				
	Stijging 2016	Verwachte stijging 2017	Vast	Totaal
Bedrijfsleven				
Bedrijfsfiscalist	2,10%	1,10%	€ 95.200	€ 101.300
Belastingadvieskantoor				
Senior belastingadviseur	1,10%	1,60%	€ 79.700	€ 80.400
Belastingadviseur	4,10%	2,10%	€ 49.200	€ 52.400
Junior belastingadviseur	5,60%	4,40%	€ 36.300	€ 37.100
Belastingdienst				
Belastinginspecteur	1,1%	0,4%	€ 75.000	€ 75.000

37% fiscalisten rekt op salarisverhoging 2017

37% van alle fiscalisten rekt het komend jaar op een salarisverhoging. Vorig jaar verwachtte 49% van alle Nederlandse fiscalisten dat het inkomen in 2016 zou stijgen. 43% geeft aan dat dat in 2016 ook daadwerkelijk het geval is. Voor 53% van de fiscalisten is het inkomen onveranderd gebleven en 4% moet het doen met een lager inkomen dan in 2015. Gevraagd naar de ontwikkeling van de arbeidsvoorwaarden in bredere zin, geeft 70% aan dat die het afgelopen jaar gelijk zijn gebleven. 15% spreekt van een verbetering en 16% van een verslechtering. Van alle Nederlandse fiscalisten meent 44% dat ze minder dan marktconform worden beloond. 48% zegt marktconform te worden beloond en 8% heeft een meer dan marktconforme beloning.

De recessie en aansluitend laagconjunctuur in de periode 2009-2014 heeft ook gevolgen gehad voor de arbeidsvoorwaarden in de fiscaliteit. In 2014 sprak één op de vier fiscalisten van een verslechtering van de arbeidsvoorwaarden in bredere zin, terwijl dat inmiddels één op de zeven is. Toch zijn er in de fiscaliteit nog organisaties waar ook dit jaar sprake is van versoering van arbeidsvoorwaarden: in 18% van alle organisaties speelde dit. Meestal gaat het dan om het afzien van de reguliere salarisverhoging en beperking van de verlofrechten.

1 op de 3 fiscalisten krijgt een bonus

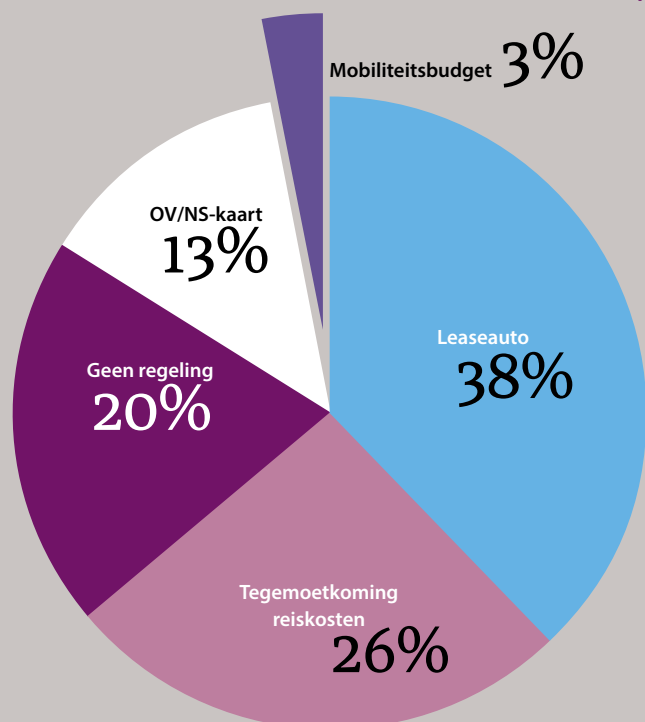
36% van alle fiscalisten krijgt een bonus van de werkgever. Van deze groep ontvangt 45% de bonus op basis van individuele prestaties, in 18% van de gevallen worden collectieve prestaties beloond en in 37% van de gevallen is de hoogte van de bonus afhankelijk van zowel individuele als collectieve prestaties.

Ook dit jaar zijn er nog organisaties waar sprake is van versoering van arbeidsvoorwaarden

Leaseauto onverminderd populair

De leaseauto is de meest toegepaste mobiliteitsregeling in de fiscaliteit, gevolgd door een tegemoetkoming in de reiskosten. Eén op de vijf fiscalisten heeft geen enkele mobiliteitsregeling. Een te verwaarlozen percentage fiscalisten krijgt van de werkgever een naar eigen wensen en behoeften aan te wenden mobiliteitsbudget.

FISCALIST EN MOBILITEITSREGELING (% FISCALISTEN DAT VAN DE BETREFFENDE REGELING GEBRUIKMAAKT)

**Nu we toch
als fiscalisten
onder elkaar zijn...**

Wat is jouw ambitie?

Als fiscalist bij Visser & Visser werk je voor een uitdagende en afwisselende cliëntportefeuille, van het (grotere) MKB tot internationale bedrijven. Je adviseert klanten actief over hun financiële planning en lost fiscale vraagstukken op.

Het is vanzelfsprekend dat we kwaliteit belangrijk vinden. We waarborgen onze kwaliteit door regelmatig taxmeetings te organiseren en als team van specialisten actief met elkaar op te trekken. Met maar één doel: van ondernemers betere ondernemers maken.

Visser & Visser is een NOB-kantoor dat met ruim 250 professionals haar financiële en fiscale kennis inzet om ondernemers en bedrijven succesvoller te maken.

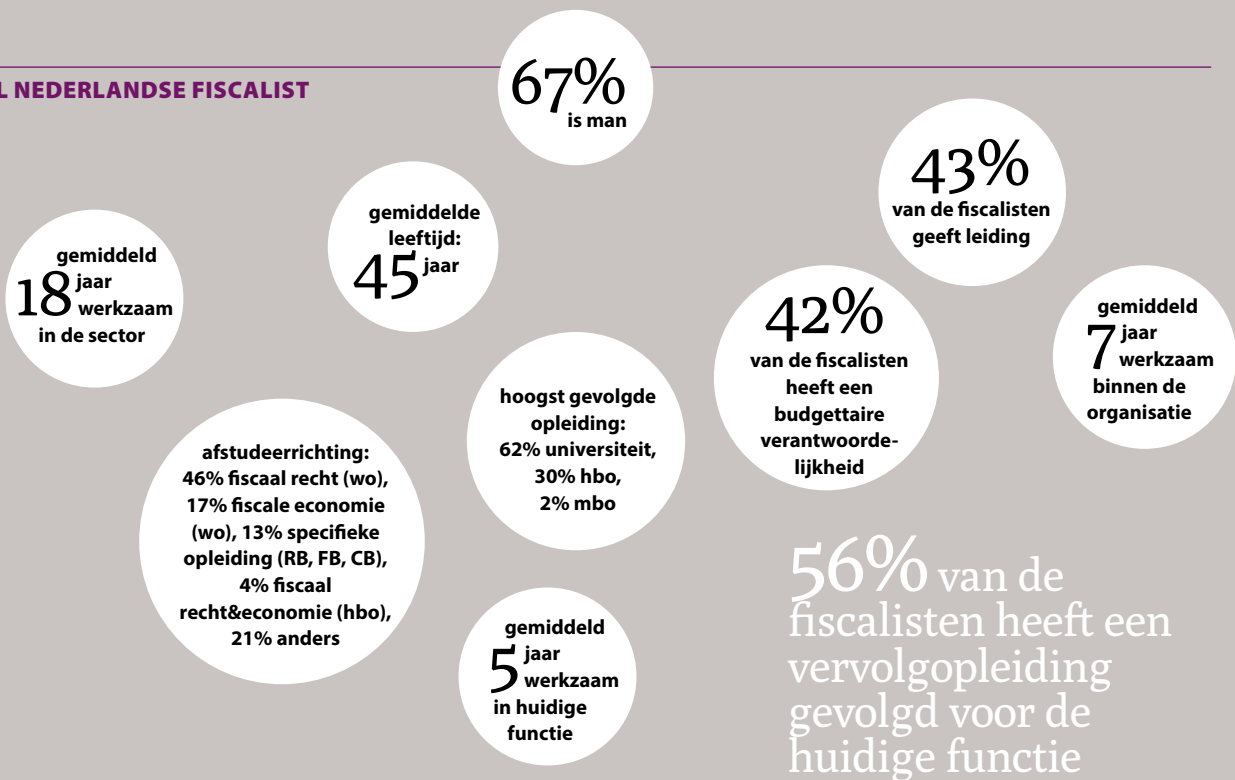
Past dit bij jouw ambitie? Dan maken we graag kennis met je!

▼ Kijk voor actuele vacatures op www.visser-visser.nl

11

Het aantal vestigingen waar Visser & Visser vanuit werkzaam is. Altijd bij jou in de buurt dus!

PROFIEL NEDERLANDSE FISCALIST

WAAR FISCALISTEN WERKEN

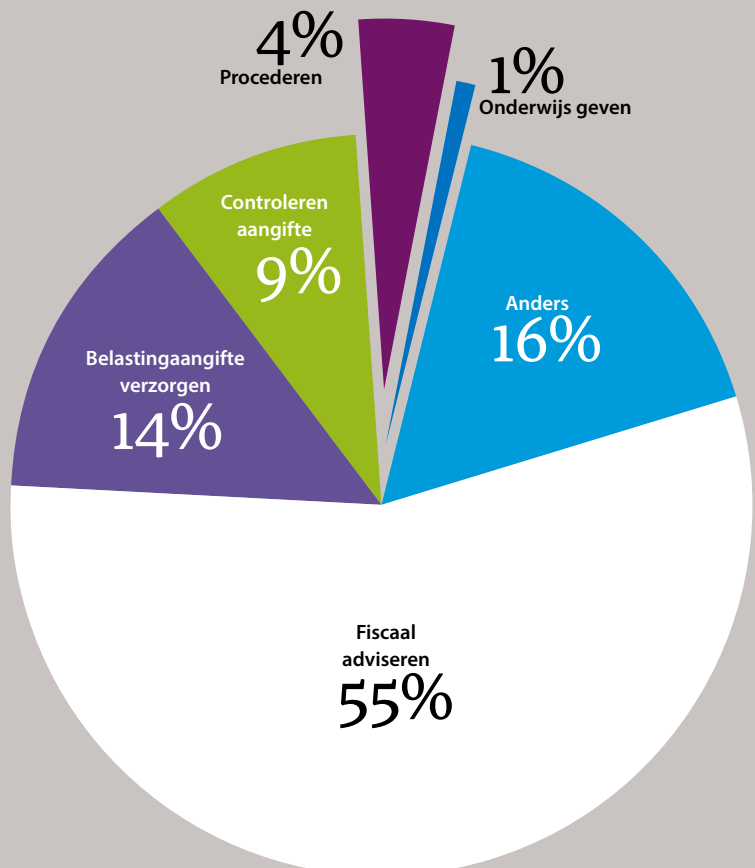
65% werkt bij een belastingadvieskantoor, **12%** bij de Belastingdienst, **9%** in het bedrijfsleven, **3%** in de advocatuur en **1%** binnen de rechterlijke macht (**10%** elders)

53% van de fiscalisten werkt in het mkb (bedrijven tot 250 medewerkers), **32%** bij een organisatie met minder dan 10 medewerkers. **17%** van alle fiscalisten is in dienst van een organisatie met meer dan 10.000 mensen

40% van de Nederlandse fiscalisten werkt bij een organisatie met een omzet van minder dan 5 miljoen euro. **14%** werkt voor een organisatie met meer dan één miljard euro omzet.

De Belastingdienst, de rechterlijke macht en het onderwijs zijn populaire werkgevers

PRIMAIRE AANDACHTSGEBIED (% RESPONDENTEN)

Kennis, vaardigheden én persoonlijke ontwikkeling

Des te beter de coaching van startende fiscalisten, des te hoger de tevredenheid over baan en baas. Werken in de Fiscaliteit keek in de keuken bij de Belastingdienst en Alfa Accountants en Adviseurs. Goede coaching bestaat uit de juiste mix van vakinhoudelijke en persoonlijke ondersteuning, zo blijkt.

'Net afgestudeerden weten niet wat ze overkomt als ze starten met werken'

*‘Door in
verschillende
sectoren te
werken, land je
op de juiste plek’*

< Arne de Beer, senior belastingadviseur:

‘We willen groeien in het fiscaal advieswerk en het lukt ons gelukkig om voldoende jonge fiscalisten aan te trekken. Maar de ervaring heeft geleerd dat net afgestudeerden niet weten wat ze overkomt als ze gaan werken. Daarom besteden we op verschillende terreinen veel aandacht aan coaching’. Arne de Beer is senior belastingadviseur bij Alfa Accountants en Adviseurs, één van de grotere Nederlandse kantoren met zo’n 900 medewerkers en 31 vestigingen. Startende fiscalisten komen bij Alfa altijd terecht in een team waar ze worden begeleid door een senior fiscalist. Daarnaast worden op de hoofdvestiging in Wageningen regelmatig nieuwe-medewerkers-bijeenkomsten georganiseerd. Daarbij draait het niet om de inhoudelijke kant van het vak, maar om de praktische dagelijkse zaken en het kennismaken met de organisatie. Bijzondere aandacht in de eerste jaren van de carrière wordt besteed aan de ontwikkeling van adviesvaardigheden. Het gaat hierbij om goed kunnen omgaan met de klant, creativiteit en ondernemingszin. Jonge fiscalisten met commercieel inzicht betitelt Arne de Beer als ‘de pareltjes’, waarbij ondernemingszin én eerlijkheid hand in hand moeten gaan. Daarnaast wordt gewerkt aan de ontwikkeling van vak kennis. Alfa heeft zes kennisgebieden met per gebied een kennisgroep. Tot nu toe werden de juniors gedurende drie jaar achtereenvolgend opgenomen in die kennisgroepen. ‘Maar’, vertelt Arne de Beer, ‘we merkten dat startende fiscalisten het lastig vinden om goed mee te draaien en daarom starten we binnenkort met een junior kennisgroep. Daar maak ik nu het programma voor en neem straks een deel van de begeleiding voor mijn rekening. Ik verheug me hierop. Het is heel verfrissend met jonge mensen te werken. Alleen al om de vragen die je krijgt waarop je niet direct het antwoord weet.’

Jeanne de Loos, programmamanager:

De Belastingdienst wierf op basis van de zogenoemde ‘Investeringsagenda’ dit jaar tot nu toe 450 fte hoogopgeleide starters. Het gaat om accountants in opleiding, data-analisten en ‘enige honderden’ fiscalisten. ‘Dit jaar zijn we ook begonnen met een postnitiële-master fiscaal recht voor mensen die al in dienst zijn’, vertelt Jeanne de Loos, programmamanager van de directie kwaliteit, fiscaliteit en accountancy van het Directoraat-Generaal Belastingdienst. Nederlands grootste werkgever voor fiscalisten biedt starters een leer- en ontwikkelingsprogramma aan. Centraal daarin is het opbouwen van een eigen portfolio, die bestaat uit kennis en vaardigheden. Binnen de Belastingdienst werken de jonge fiscalisten afwisselend binnen de verschillende sectoren grote ondernemingen, mkb en particulieren. ‘Dan blijkt vanzelf de affiniteit met een bepaald soort werk en landt je op de juiste plek’, aldus Jeanne de Loos, ‘wat echter niet betekent dat het *for ever* je vaste plaats is.’ Belangrijk die eerste jaren is ook dat de jonge fiscalist de productieketen binnen de Belastingdienst leert kennen. Coaching geschiedt door praktijkbegeleiders. Dat zijn zowel ervaren fiscalisten als jonge fiscalisten met een paar jaar ervaring. Daarbij zal worden gewerkt met ‘jaarlagen’, afgestudeerden die in hetzelfde jaar starten, hebben samen vaktechnisch overleg en worden samen begeleid bij de ontwikkeling van vaardigheden. Voorts organiseert de Belastingdienst samen met onderwijsinstellingen, fiscale advieskantoren en bedrijven activiteiten voor de jonge fiscalist. Jeanne de Loos benadrukt dat naast de vergroting van kennis en vaardigheden de persoonlijke ontwikkeling essentieel is bij coaching door mentoren en leidinggevendenden. De Belastingdienst heeft ook de komende jaren honderden jonge fiscalisten nodig. Voor wo-afgestudeerden met een gemiddeld cijfer van 7,5 of hoger is er een speciaal ontwikkelingsprogramma, het Tax Talent Traineeship. Twee jaar lang werken, leren en in de keuken kijken bij niet alleen de Belastingdienst, maar ook het Ministerie van Financiën en internationale organisaties.

Tamara de Jong
Uitgever Nextens

Abdel Tanouti
Fiscaal redacteur

Michael Goedhart
Head of development

Ingrid Storm
Customer support

NEXTENS STAAT DIRECT ACHTER U

Nextens is **het online platform waar u fiscale software en kennis vindt voor elke stap in uw werkproces**. Het is de plek waarop FiscaalTotaal, de almanakken, evenementen, vakbladen, actualiteiten, opinie en softwarepakketten samenkomen.

Met Nextens heeft u een compleet team achter u staan. Mensen die continu werken aan het ontwikkelen van toepassingen die naadloos op uw werkproces aansluiten.

**ONS COMPLETE AANBOD
VINDT U OP NEXTENS.NL**

Nextens staat
direct achter u

Nextens

Raymond Luja, hoogleraar:

Jonge fiscalisten die starten in hun eerste baan ervaren het meestal hetzelfde: je hebt de klok horen luiden, maar je weet niet precies waar de klepel hangt. De kennis die is opgedaan heeft een hoog theoretisch gehalte en tijdens de studie is nauwelijks gewerkt aan de ontwikkeling van die specifieke competenties die in de fiscale praktijk van alledag zo belangrijk zijn. Opleiders van fiscalisten worstelen met dat vraagstuk, temeer daar ze meer en meer met elkaar concurreren. Bij Maastricht University zijn ze zich goed bewust van de behoeften die bestaan aan de vraagkant van de markt van fiscalisten. Dat blijkt uit een gesprek met Raymond Luja, hoogleraar rechtsvergelijkend belastingrecht en nauw betrokken bij de ontwikkeling van het onderwijsprogramma. In Maastricht is het mogelijk zowel fiscaal recht als fiscale economie te studeren, ook Engelstalig (internationale masteropleiding). 'We hebben alle basis fiscale vakken in de bachelor gestopt,' vertelt hij. 'Dat is zwaar, maar het geeft ruimte voor verdieping in de master. Een verdieping met vakken waar juist in de praktijk veel vraag naar is.' Al bij de start werd in Maastricht het onderwijs probleemgestuurd gemaakt. Studenten krijgen cases uit de actuele fiscale praktijk en moeten die op eigen kracht zien op te lossen. Later wordt daar in de hoorcolleges bij aangesloten. Dergelijk probleemgestuurd onderwijs heeft volgens Raymond Luja ook het voordeel dat aan de ontwikkeling van soft skills wordt gewerkt: je ontwikkelt de juiste attitude om je later in het werkzame leven op uitdagingen te storten en zelfstandig na te denken over dilemma's die je ongetwijfeld tegen gaat komen. Hoewel onderwijsinstellingen onderling de concurrentie aangaan, worden soms ook de handen ineengeslagen om aan de marktvaart te kunnen voldoen. Zo ontwikkelde Maastricht University met drie andere universiteiten de afstudeerrichting indirecte belastingen.

'Om beter aan te sluiten op de praktijk is gekozen voor probleemgestuurd onderwijs'

Hét multimediale abonnement voor de adviseur die elke dag vooruit wil.

BELASTINGZAKEN IS VERNIEUWD

Belasting Zaken

**Aan de slag met BelastingZaken.
Altijd concreet. Altijd relevant. Altijd actueel.**

Een abonnement op BelastingZaken sluit optimaal aan op uw fiscale adviespraktijk. Onze fiscale experts geven direct toepasbare adviezen en houden u op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen en u krijgt toegang tot praktische tools. Zo ondersteunt BelastingZaken u maximaal in uw rol als trusted advisor. Uw klanten werken compliant waar nodig, en besparen belasting. Alles in het voordeel van u en uw klant.

Maak nu 8 maanden kennis voor € 168,-
Kijk op sdu.nl/belastingzaken

indicator

Sdu

oprecht
de beste
keuze

Voorgevoel

Sinds een halfjaar ben ik lid van een sportschool. Dat is lichamelijk uitdagend, want ik ben niet bijster sportief aangelegd. Maar de gym is ook een interessant mentaal experiment. Het komt namelijk vaak voor dat ik, in de trein terug van werk, absoluut geen zin heb om te gaan sporten. Ik kan me dan simpelweg niet voorstellen dat ik het prettig ga vinden om gewichten op te tillen of aan een yogaklasje mee te doen. Maar ik dwing mezelf om toch te gaan, en hoe vaak denk je dat ik het sporten dan leuk vind? Iedere keer! Eerlijk: het is nog niet één keer voorgekomen dat ik niet blij en ontspannen in de sportschool stond. Wat dit betekent? Dat sporten gezond is, nogal wieses. Maar ook dat ik niet altijd kan voorspellen hoe ik me zal voelen tijdens of na een bepaalde gebeurtenis. Mijn voorgevoel is onbetrouwbaar. En dat komt vaker voor – wanneer ik de illusie heb dat ik van een hamburger bij McDonald's happy ga worden, bijvoorbeeld. Psychologen noemen dit een fout in *affective forecasting*, het voorspellen van je eigen toekomstige gevoel. Dit proces is onderhevig aan allerlei structurele afwijkingen. Zo is er de *impact bias*: de illusie dat het effect van een gebeurtenis op je gevoel sterker en langduriger zal zijn dan het daadwerkelijk is. Mensen kunnen zich bij het verbreken van een relatie bijvoorbeeld moeilijk voorstellen dat ze na een tijdje emotioneel hersteld zijn. Dit komt door 'focalisme': je focust bij een gevoelsvoorspelling puur op één gebeurtenis en negeert alle andere factoren die je leven beïnvloeden. Je kunt je, als het ware, slecht verplaatsen in je toekomstige zelf en haar of zijn beslommeringen. En dat geldt ook bij je beroepskeuze. Je hoort vaak dat je moet kiezen 'wat goed voelt'. Maar als je het onderzoek naar affective forecasting serieus neemt, besef je dat je lang niet altijd weet wat goed *zal voelen*. Daarom pleit ik voor beroepskeuze op basis van vier vragen, die meer te maken hebben met wat je tot nu toe hebt gevoeld:

1. Wat vind je je hele leven al leuk om te doen?
2. Waar ben je goed in?
3. In wat voor sociale omgeving werk je graag?
4. Welke waarden wil je uitdragen?

Je ideale beroep is waar de antwoorden op deze vier vragen samenkomen. Vanzelfsprekend lukt dat niet altijd, zeker als je start op de arbeidsmarkt. Maar het zijn nuttige uitgangspunten. En twijfel je toch nog over je beroepskeuze? Besef dan dat alle opties blijkbaar ongeveer even goed zijn, en dat het dus

weinig uitmaakt wat je kiest. Je kunt toch niet voorspellen hoe je je over een jaar zult voelen – daarvoor komen te veel andere dingen op je pad.

Jeroen van Baar is promovendus decision neuroscience aan de Radboud Universiteit Nijmegen

Meijburg & Co
Belastingadviseurs

Ik kies voor een uitdaging

**Ik wil complexe
vraagstukken oplossen
voor cliënten zodat zij
kunnen doen waar ze
goed in zijn.**

www.waarlijgtjouwtax.nl

De arbeidsmarkt voor startende fiscalisten

Dit jaar is het onderzoek Werken in de Fiscaliteit voor het eerst ook voorgelegd aan toekomstige fiscalisten. Onderzocht is ook welke fiscale opleidingen zij hebben gevolgd en welke eisen organisaties aan startende fiscalisten stellen.

Aanbod arbeidsmarkt: vooral fiscaal juristen, iets meer mannen

Nederland kent drie opleidingen voor fiscalisten: fiscaal recht & economie op hbo-niveau (vierjarige bacheloropleiding) en op academisch niveau de twee opleidingen fiscaal recht en fiscale economie (drie jaar bachelor en één of twee jaar master).

Een fiscale opleiding op hbo-niveau kan worden gevolgd bij: Fontys Hogescholen Eindhoven, HAN Arnhem, Hanze Hogeschool Groningen, Hogeschool Rotterdam, Hogeschool van Amsterdam en Saxion Enschede. Fontys Hogescholen Eindhoven levert verreweg de meeste hbo-fiscalisten af. De studie fiscale economie wordt aangeboden door: Universiteit van Tilburg, Universiteit van Amsterdam, Erasmus Universiteit Rotterdam, Universiteit van Maastricht en de Rijksuniversiteit Groningen. Wie fiscaal recht wil studeren kan terecht bij alle hiervoor genoemde universiteiten plus de Rijksuniversiteit Leiden, de Vrije Universiteit en de Rijksuniversiteit Nijmegen. De Universiteit van Tilburg levert de meeste fiscaal economen, de Universiteit van Amsterdam en de Universiteit van Tilburg zijn de grootste leveranciers van fiscaal juristen.

Kijken we naar het aantal net afgestudeerde fiscalisten dat op de arbeidsmarkt komt, dan zijn dat vooral jongeren met een academische fiscale opleiding. Van de twee universitaire fiscale studies is fiscaal recht verreweg het meest in trek bij studenten: deze studierichting levert circa driemaal zoveel academici af als de studie fiscale economie.

SEO Economisch Onderzoek verwacht, op basis van cijfers

van DUO, dat de uitstroom van hbo-fiscalisten licht zal toenemen tot zo'n 200 in diplomajaar 2016/2017. Daarentegen neemt het aantal afgestudeerden met een master fiscale economie op zak enigszins af tot circa 150 in diplomajaar 2016/2017. De verwachte uitstroom van fiscaal juristen stabiliseert zich volgens SEO rond de 440 fiscaal juristen. Afgestudeerde hbo'ers fiscaal recht & economie zijn gemiddeld 23 jaar en de verhouding tussen mannen en vrouwen is fiftyfifty. Universitair fiscalisten zijn bij afstuderen gemiddeld 25 jaar oud. De studie fiscale economie is iets meer bij mannen in trek dan bij vrouwen. Bij fiscaal recht is de verhouding circa gelijk.

De markt vraagt: fiscalisten met sociale vaardigheden en een brede fiscale kennis

Twee van elke drie afgestudeerde fiscalisten met een universitaire opleiding gaan aan de slag in de zakelijke dienstverlening. Wat betreft de afgestudeerde hbo'ers fiscaal recht & economie is de verdeling over de sectoren financiële instellingen, zakelijke dienstverlening, openbaar bestuur & overheidsdiensten en 'overig' aanzienlijk evenwichtiger.

53% van de organisaties nam het afgelopen half jaar nieuwe medewerkers aan voor fiscaal werk. Van deze groep nam 76% een starter aan en 47% iemand met ervaring. 84% nam een fiscalist aan met een academische achtergrond, 38% trok een fiscaal medewerker met een hbo-achtergrond aan (meerkeuzevraag). Ter vergelijking: 62% van de zittende fiscalisten heeft universiteit als hoogste opleidingsniveau en 30% een hbo-studie.

Een net afgestudeerde moet in de eerste plaats soft skills in zijn geestelijke bagage hebben en daarnaast een brede fiscale kennis. Belangrijke soft skills in het fiscale vak zijn: goed kunnen luisteren naar klanten en collega's, ondernemingszin, samenwerken, creativiteit en presenteren. Aan de persoonlijke vaardigheid 'schriftelijk communiceren' wordt in de fiscaliteit veel belang gehecht, getuige de derde positie in het overzicht van praktijkeisen. ●

Praktijkeisen aan de net afgestudeerde fiscalist (rangschikking naar belangrijkheid)

1. Sociale vaardigheden	78%
2. Brede fiscale kennis	70%
3. Schriftelijk communiceren	54%
4. Talenkennis	9%
5. Full time beschikbaar	8%
6. Bereidheid over te werken	6%
7. Bereidheid om te verhuizen	0%

Studenten fiscaal halen alles uit hun studie

Drie bijna afgestudeerden zetten voor Werken in de Fiscaliteit hun studie-ervaringen en aspiraties op een rij. Straks full time aan de slag, maar wél met een goede werk privé balans.

Thomas Huykman, masterstudent fiscaal recht:

'Bouw een netwerk op, ga naar het buitenland'

'Toen ik aan fiscaal recht begon, verwachtte ik dat mensen zouden schrikken omdat het doorgaans als een moeilijke studie wordt gezien. Een studie waar je veel tijd in moet steken, maar waar je later een goede boterham mee kunt verdienen. Ook had ik verwacht dat men vaak zou vragen of ik kan helpen met het invullen van de belastingaangifte. Of dat ik nog wat trucjes weet waardoor je een paar tientjes kunt besparen. Ik moet bekennen dat vrijwel alle verwachtingen zijn uitgekomen. Op verjaardagen moet ik vaak uitleggen dat de fiscaliteit niet louter uit stoffige materie bestaat en dat het meer is dan een brievenbusmaatschappij op de Kaaimaneilanden. Gezien mijn huidige agenda en de energie die ik heb kan ik me moeilijk voorstellen dat ik parttime ga werken. Wellicht dat de overheid op termijn besluit om zesurige werkdagen in te stellen, zoals in Zweden. Waar ik over vijf jaar zit? Geen idee. Ik zie wel in welk vaarwater ik dan zit en in welk tempo ik vooruit ga. Belangrijk is dat is dat het werk een uitdaging blijft en dat er een gezonde balans is tussen werk en privé. Uitwijken naar Zuid-Frankrijk met een hectare druivenstokken zou mooi zijn, of een topfunctie bij een mooi bedrijf. Al denk ik niet dat dit aan het begin van de rit het doel moet zijn. Haal het meeste uit jezelf en je studie. Bouw een netwerk op, ga naar het buitenland, drink bier, filosofer met leeftijdsgenoten over je onwetendheid en hou er rekening mee dat onze wereld er door de digitalisering over twintig jaar compleet anders uit ziet.'

Valérie Visser, masterstudent fiscale economie

'Ik ben een workaholic en wil iets betekenen in het leven'

'Eerst heb ik een jaar bouwkunde gestudeerd en ben toen fiscale economie aan de Erasmus Universiteit gaan doen. Op het oog zijn het heel verschillende studies. Toch zijn er frappante overeenkomsten omdat het beide creatieve studies zijn: er is nooit één oplossing, het gaat om het vinden van alternatieven. Fiscale economie is een kleinschalige studie en dat spreekt me aan. Je kent de studenten en je hebt goed contact met de docenten. De fiscaliteit heeft een wat stoffig imago, maar de docenten denken met je mee en proberen het levendig te maken. Tijdens de studie kun je ook je soft skills ontwikkelen omdat je voor een groep van mede-masterstudenten lesstof moet uitleggen. Daar word je zelfverzekerder van en je leert presenteren. En dat is later in het werkzame leven van belang. Het eerste jaar van deze studie is puur economisch. Pas in het tweede jaar krijg je fiscale vakken. Dat zou ik anders inrichten, zoals in de studie rechtsgeleerdheid waar je al in het eerste jaar het vak fiscaal recht krijgt. Zo betrek je jonge studenten eerder bij de fiscaliteit. Naast mijn studie sport ik veel en zit ik in de raad van advies van de studievereniging. Later in de studie wil ik aan de slag als werkstudent. Hierdoor of door het bezoeken van organisaties die fiscalisten nodig hebben, krijg je een beter beeld van het soort werk van de fiscalist. Na mijn studie wil ik direct aan het werk. Liefst in het bedrijfsleven of bij de overheid. Ik ben een workaholic en wil iets betekenen in het leven. Liefst breed en in een internationale context.'

Veel meer voor veel minder

Dat moet u als fiscalist aanspreken!

Nieuwsbrief en website;
dagelijks jurisprudentie,
regelgeving en bronnen

Maandelijks
fiscale webinars

Wekelijks commentaren
op actuele jurisprudentie
en regelgeving

Maandelijks
fiscale
beschouwingen

NTFR

Nederlands Tijdschrift
voor Fiscaal Recht

NTFR. Meer inzicht, beter advies.

Maak nu 3 maanden kennis
voor € 92,-

Bel 070 378 07 75 of kijk op www.sdu.nl/ntfr

Sdu

oprecht
de beste
keuze

Wouter van der Linde, masterstudent fiscale economie:

‘Haal alles uit de studie, doe daarnaast zinvolle dingen’

‘Mijn verwachtingen van deze studie zijn enigszins uitgekomen: het hoge juridische en wiskundige gehalte, de relatie met de actualiteit en dat het een interessante studie is. Inmiddels is me echter wel duidelijk dat je aan de Erasmus Universiteit in deze studierichting moeilijk met een hoog gemiddelde kunt afstuderen. Ik ken vergelijkbare studies waar dat wel mogelijk is. Ik had het ook wel fijn gevonden als er meer tax accounting in de studie had gezeten. Dat zou dan in de master kunnen worden aangeboden. Als ik mijn master fiscale economie heb, doe ik er nog een master ondernemingsrecht bij en dan wil ik aan de slag bij een fiscale adviesorganisatie. Ik ben nu twee dagen in de week werkstudent bij Loyens & Loeff, waar ik bezig ben met vennootschapsbelasting. Het werk bestaat vooral uit het doen van literatuuronderzoek voor collega’s. Ik moet eerlijk bekennen dat dit werk soms lastig te combineren is met de studie. Gelukkig stelt mijn werkgever zich soepel op en kan ik die twee dagen vrij indelen door de week. In de studie wordt alleen tijdens werkcolleges aandacht besteed aan de ontwikkeling van soft skills. Je leert presenteren, met elkaar discussiëren en je punt naar voren brengen en duidelijk maken. Wil je meer aan de ontwikkeling van je competenties doen, dan kan je studievereniging je daarbij helpen. Belangrijkste is om je tijdens de studie breed te onderleggen. Haal alles uit de studie zelf, maar doe naast je studie ook zinvolle dingen. Zo kom je in contact met mensen, je leert te durven vragen en verantwoordelijkheid te nemen.’

Gemis aan ontwikkelingsmogelijkheden

Uit ons jaarlijkse HR-trendonderzoek dat we onlangs publiceerden, bleek dat steeds meer werkgevers moeite hebben om specifieke functies ingevuld te krijgen. Dat het moeilijker zou zijn dan in 2015 had men wel verwacht, maar de mate waarin het meer moeite kostte is sterker toegenomen dan verwacht. Ondanks de grootschalige reorganisaties binnen financiële instellingen staat de sector in de top drie van moeilijkst vervulbare vacatures. Hier is duidelijk sprake van een mismatch tussen aanwezig of beschikbaar personeel en gezochte skills.

Van enige turbulentie op de arbeidsmarkt voor fiscalisten lijkt echter geen sprake te zijn. Driekwart van de respondenten is van mening dat de arbeidsmarkt aantrekt maar het aandeel 'arbeidsmobilisten' (werknemers op zoek naar een andere baan) onder de respondenten is ook dit jaar met 16% beperkt en het laagst van alle doelgroepen die we onderzoeken. Als men op zoek is naar een andere baan dan is het gemis aan ontwikkelingsmogelijkheden de voornaamste drijfveer.

Salaris is een minder belangrijke drijfveer en meer dan de helft van de respondenten ervaart de arbeidsvoorwaarden als minimaal marktconform. 43% zag het salaris stijgen met gemiddeld 2,5%. Voor wat de nabije toekomst betreft zijn de respondenten iets minder positief, 37% verwacht een stijging van het salaris van gemiddeld 1,7%.

Driekwart van de respondenten ervaart een goede werk-privébalans. Bijna 90% ervaart voldoende ruimte om het eigen werk te kunnen organiseren, ook een belangrijke factor om werkstress in toom te houden. Als we kijken naar de 'zorgen' dan zijn de respondenten zeker positiever dan in 2014, maar toch zijn er meer zorgen dan vorig jaar. Zorgen die men heeft ten aanzien van het beschikbare budget om gestelde doelen te bereiken, maar ook een achterblijvende instroom van nieuwe medewerkers. De aandacht in de pers en Tweede Kamer voor belastingconstructies blijkt ook als zorgwekkend te worden ervaren. Ontwikkelingsmogelijkheden zijn niet alleen een drijfveer om op zoek te gaan naar een andere baan, het is tevens een bron van zorg. 1:6 respondenten is negatief over de eigen inzetbaarheid met het oog op het langer doorwerken. De helft van de respondenten ervaart onvoldoende initiatief van de werkgevers als het gaat om het schetsen van een visie en de kansen in de toekomst. Bijna 40% is overigens bereid om op latere leeftijd een functie te aanvaarden met minder verantwoordelijkheid, en dan tegelijkertijd salaris in te leveren (demotie).

Hans van der Spek MMC RI – Manager Kenniscentrum HCM bij Berenschot en verantwoordelijk voor de uitvoering van het onderzoek.

Werken in de fiscaliteit

Special naar aanleiding van het onderzoek 'Werken in de fiscaliteit' uitgevoerd door Berenschot in samenwerking met Sdu.

Redactie

Freek Andriessse,
Annemiek Zwaan

Fotografie

Anja Robertus

Uitgever

Philip van Borselen

Vormgeving

Corine Voogt

Druk

Drukkerij Wilco, Amersfoort

Advertenties

Fenneke Rosier (06-23791012)

Redactieadres

Sdu - Werken in de fiscaliteit
t.a.v. Annemiek Zwaan
Postbus 20025
2500 EA Den Haag
Telefoon (070) 378 04 36
www.sdu.nl

Hoewel deze special zeer zorgvuldig wordt samengesteld kunnen de betrokkenen bij de samenstelling en uitgave geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele onjuistheden of onvolledigheden.

© 2016 Sdu, Den Haag

Overnemen of vermenigvuldigen van (gedeelten van) de inhoud van deze special uitsluitend na schriftelijke toestemming van de uitgever.

Berenschot

“En ik zorg dat de kapper, mijn klant, niet geknipt en geschoren wordt.”

Als RB ontmoet je elke dag ondernemers met de gekste fiscale vragen. Jouw expertise en creativiteit zijn medebepalend, soms cruciaal, voor hun succes. Dus je begrijpt: ze zien je elke keer weer graag komen.

Willem Hoensbroek, RB

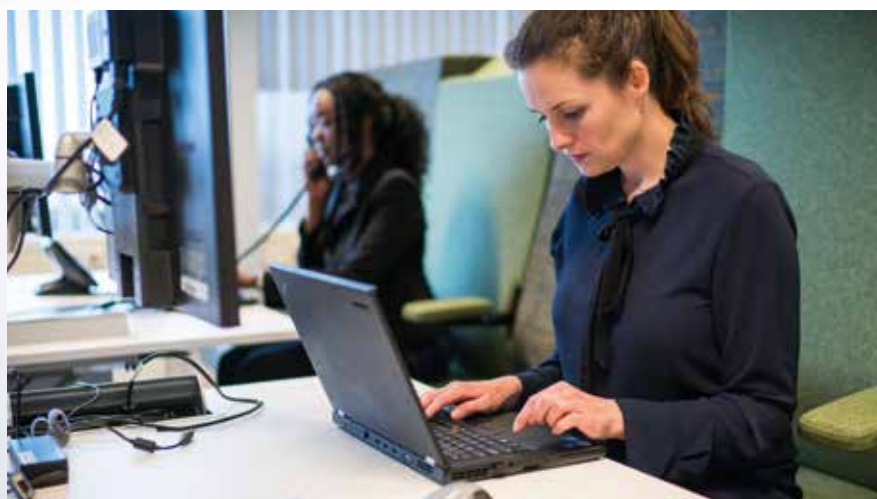
Een RB maakt meer mee

Word Register Belastingadviseur.
Kijk op rbopleidingen.nl

De Belastingdienst wil dat mensen snel weten waar ze aan toe zijn.

Dat kan niet zonder fiscalisten die zelfstandig denken en werken.

De wereld verandert snel. Ook de fiscale wereld. Elke nieuwe ontwikkeling heeft gevolgen. De fiscalisten die bij ons werken moeten fiscale vraagstukken snel en adequaat kunnen oplossen. Dat vraagt

om mensen die hun vak verstaan én knopen durven doorhakken. Voor zulke fiscalisten is er uitdagend werk met impact te doen bij de Belastingdienst. Meer weten? Kijk op werken.belastingdienst.nl.

Nederland kan niet zonder **de Belastingdienst** kan niet zonder jou.